

KWA Bedrijfsadviseurs **Terugblik 2019**

Terugblik 2019

U ziet de KWA Terugblik 2019 voor u. Via deze infographic bladert u door artikelen die vertellen hoe wij vormgeven aan duurzame betrokkenheid bij onze klanten en betrokkenheid bij onze werkomgeving.

Directie KWA Bedrijfsadviseurs
André Lokhorst en Robin Sinke

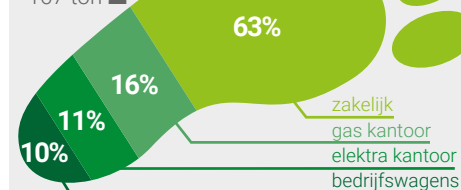
Financieel overzicht

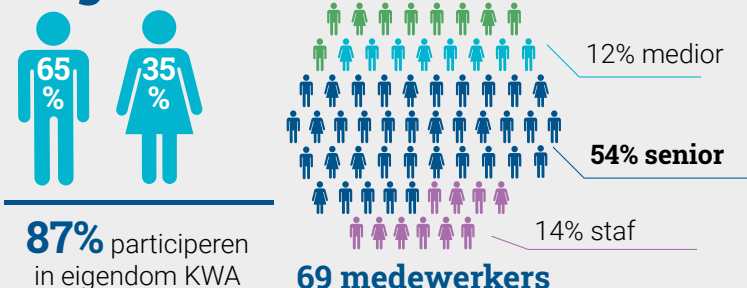
Omzet 2019	8,1 M euro
Omzet 2018	6,9 M euro
Omzet 2017	6,6 M euro
Omzet 2016	6,5 M euro
Omzet 2015	6,2 M euro

Duurzaamheid

CO₂
167 ton

Organisatie

Toekomst KWA

Gebruikers:
Alle bedrijfs-
sectoren in
Nederland

20% groei
van
gebruikers

Klanten en projecten

729 klanten

Informatienetwerken

KAM contactgroep

Brzo werkgroep

PWGP productiewerkgroep procesindustrie

BNET bedrijvennetwerk energietransitie

PWG productiewerkgroep

Kennisdeling

Organisatie van
+ 50 bijeenkomsten

Tientallen artikelen op
KWA.nl en publicatie
diverse artikelen
in vakbladen

Bijvoorbeeld
Omgevingswet-
cursussen
22 cursisten

Organisatie

Als onafhankelijk adviesbureau adviseert KWA haar klanten op het gebied van milieu en omgeving, KAM-management, energie- en procestechniek en arbo en veiligheid. We bieden onze klanten praktische kennis waarmee we inzetten op langdurige en professionele verbintenissen met onze relaties.

KWA Bedrijfsadviseurs is ontstaan uit de vereniging Krachtwerktuigen, die opgericht is in 1915. Door de jaren heen zijn we van een energieadviesbureau getransformeerd naar een breed adviesbureau.

Terugblik 2019

Dit is alweer de 2e editie van de Terugblik, een interactief verslag over de prestaties van KWA. KWA draagt namelijk binnen en buiten haar reguliere bedrijfsvoering bij aan een duurzamere toekomst. Deze terugblik presenteert de ontwikkelingen van het afgelopen jaar (2019) en beschrijft wat we nog in petto hebben voor de toekomst.

Missie

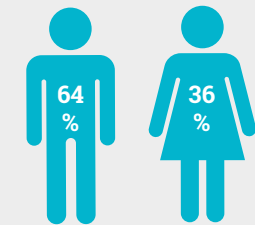
- KWA draagt het meeste bij aan duurzaam ondernemen door haar klanten te helpen met verminderen en beheersen van hun energie- en milieubelasting, door het actief adviseren van duurzame, effectieve en innovatieve oplossingen.
- KWA deelt haar kennis en ervaring met haar stakeholders, zowel klanten als de gehele omgeving waarin KWA opereert.
- KWA gaat intern actief aan de slag met duurzame bedrijfsvoering, waardoor ook de externe bijdrage wordt gestimuleerd (practice what you preach).
- KWA is een aantrekkelijke werkgever, waar duurzame inzetbaarheid van de medewerkers voorop staat.

Medewerkers zijn eigenaar

We zijn met z'n allen eigenaar van KWA. Alle medewerkers in vaste dienst krijgen de mogelijkheid aandelen te kopen om zo te participeren in KWA. Zo'n 87% is mede-eigenaar. Daarmee hebben ze daadwerkelijk invloed op de bedrijfsvoering, de investeringen en het rendement dat KWA uiteindelijk behaalt.

Komen en gaan van medewerkers

Ook in 2019 kwamen en gingen er collega's. Eind 2019 waren er 69 medewerkers in dienst. Dit is een groei van 7,8% ten opzichte van 2018. Van de 69 medewerkers zijn er 36% vrouw en 64% man. Nog meer feiten: 20% van de adviseurs zijn junior, 12% medior en 54% senior. De overige 14% is staf.

87% participeren
in eigendom KWA

69 medewerkers

Nieuwe medewerkers in 2019

In 2019 werden 8 nieuwe medewerkers aangenomen.

Wie zijn dat en wat doen ze bij KWA?

Jerry Kamperveen

**Adviseur Arbo en
Machineveiligheid**

"Mijn aandacht gaat uit naar

de gehele veiligheidsketen van
ongewenste of gevaarlijke situaties
tot (daadwerkelijke) schade aan
mens, milieu en installaties."

Mujgan Omary

Adviseur Geluid en Lucht

"Ik heb heel bewust voor
deze organisatie gekozen.

Een bedrijf gericht op de doelen die
de klant voor ogen heeft, en waar
oplossingsgericht wordt gewerkt."

Sean Korsten

Adviseur Arbo en Veiligheid

"Als integraal veiligheids-
kundige bekijk ik

vraagstukken vanuit een brede
invalshoek. Door kennis en kunde
te combineren probeer ik voor
en mét mijn klant oplossingen te
ontwikkelen voor de zaken die er
spelen."

Niels Heij

**Adviseur Procestechniek,
Energie en Water**

"Geen dag is hetzelfde: KWA

biedt veel afwisseling, een open
cultuur, gemotiveerde collega's
die je graag op weg helpen, en een
hoop interessante projecten en
opdrachtgevers. Hierom is KWA
voor mij de ideale werkgever."

Ellen Blok

Communicatiemedewerker

"Als communicatie-
medewerker heb ik met

alles en iedereen te maken. Het
belangrijkste is de buitenwereld te
laten zien waar KWA voor staat en
welk resultaat de adviseurs voor
onze klanten bereiken."

Danique Huijsmans

Juridisch medewerker KAM

"Naast mijn deeltijdstudie,
houd ik mij bij KWA

voornamelijk bezig met het
uitwerken van juridische teksten
op het gebied van arbo- en
milieuwet- en regelgeving. Ik
zie het als een uitdaging om het
recht op een begrijpelijke en voor
iedereen leesbare manier uit te
leggen."

Klaas de Jong

**Adviseur Water- en
Procestechniek**

"Door mijn technisch

inzicht en mijn financiële- en
organisatorische vaardigheden
slaag ik erin projecten goed te
begeleiden en juiste oplossingen
te bedenken voor complexe
technische situaties. Met
mijn brede technische en
technologische kennis ben ik een
goede sparringpartner."

Lidewij Schutte

**Adviseur Bodemenergie en
Geothermie**

"Ik ben ervan overtuigd

dat bodemenergie één van
de oplossingen is van het
energievraagstuk. Als "jonge hond"
ben ik intrinsiek gemotiveerd
om mij in te zetten voor een
duurzame samenleving en de
energietransitie, vooral omdat het
om mijn eigen toekomst gaat."

Financieel overzicht

KWA blijft een financieel stabiel bedrijf en laat in de afgelopen jaren gestage groei zien. De omzet over 2019 was 8,1 miljoen euro. Daarmee hebben we een record behaald. Wij blijven inzetten op duurzame groei, ook financieel, om onze klanten blijvend te ondersteunen en tegelijkertijd te kunnen investeren in de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.

In 2019 zagen we de omzet verder groeien naar 8,1 M euro, in lijn met onze

groeiambities

Omzet 2019	8,1 M euro

Omzet 2018	6,9 M euro

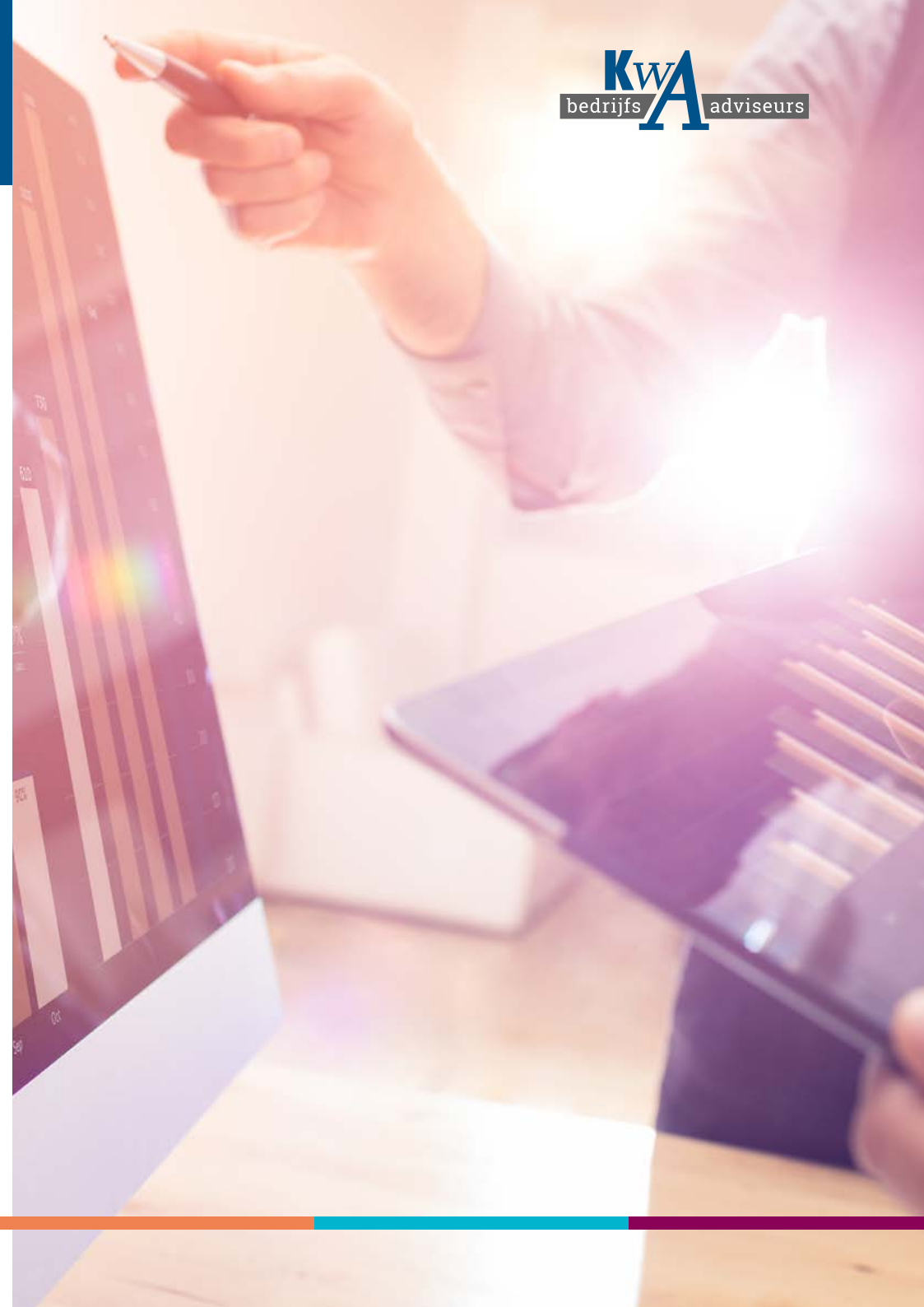
Omzet 2017	6,6 M euro

Omzet 2016	6,5 M euro

Omzet 2015	6,2 M euro

Investeren

Met deze omzet is uiteindelijk een uitstekend netto resultaat behaald en hebben wij daarnaast in 2019 kunnen investeren in onze strategische groei en in onze medewerkers.

Projecten bij klanten

KWA werkt met diverse klanten aan mooie projecten.

Hieronder een aantal cases. Meer cases vindt u op onze [website](#).

Een eigen tuin cadeau, omdenken als business strategie

Een grote hal neerzetten als familiebedrijf aan de rand van het dorp. Zonder klachten en procedures. Bij Mado Conserven in Ossendrecht kregen ze het voor elkaar dankzij een niet alledaagse vorm van participatie. Participatie is een van die dingen die veel belangrijker worden in de nieuwe Omgevingswet. Een verhaal over hoe 'omdenken' Mado Conserven helpt uit te breiden.

Energiebesparing door modelleren

De kaasfabriek van FrieslandCampina in Rijkevoort stond op de nominatie om gesloten te worden. Vlak voor de definitieve sluiting is besloten de productie toch voort te zetten en de fabriek toekomstbestendig te maken.

Om de productie van de fabriek 'op een gezonde manier' voort te zetten heeft FrieslandCampina besloten om de utilities voor de warmte- en koudevraag te vervangen en te optimaliseren, en de indampinstallatie te vervangen door een zogeheten RO (omgekeerde osmose, een membraan-installatie). Dit moet leiden tot flinke energiebesparingen.

nederlandse zuivel organisatie

Klimaatdoelstellingen zuivelindustrie

De Nederlandse zuivelindustrie wil haar CO₂-uitstoot reduceren. Dat doen ze onder andere door in te zetten op de elektrificatie van de warmtevraag in het productieproces en inkoop van duurzame opgewekte elektriciteit bij haar melkveehouders. Het resultaat van het onderzoek door KWA naar CO₂-reductiemogelijkheden is een leidraad. Ze lenen zich voor het bepalen van een eigen specifieke energetische uitgangssituatie die past in de bedrijfsstrategie.

De Nederlandse zuivelindustrie is op vele vlakken actief om invulling te geven aan de duurzaamheidsambitie. Nu al moet bij vervanging van procesapparatuur rekening worden gehouden met de forse CO₂-emissiereducties. In opdracht van de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) heeft KWA de CO-reductiemaatregelen in kaart gebracht.

Waarom kiest ziekenhuis voor KWA?

Waarom kiest ziekenhuis Isala juist voor KWA om het energiesysteem te beheren? Jochem Pluijmackers is manager Gebouwbeheer bij Isala en is duidelijk over die keuze: "We kennen KWA al, ze hebben precies de kennis en kunde die wij nodig hebben."

Praktijk en theorie

"De adviseurs zijn onze brug tussen theorie en praktijk. Wat zo fijn is, een KWA-adviseur kan op alle niveaus meepraten en meedoen, van de concrete bedrijfsvoering en daadwerkelijk aan de knoppen zitten, tot aan managementniveau."

KWA overbodig

Maar is er nog meer: "KWA snapt dat ze zichzelf overbodig moeten maken op den duur. Ze leren onze mensen hoe het energiesysteem beheerd moet worden en verzorgen de trainingen. Overdracht van die kennis, dat heeft Isala nodig."

Makeonline voor energietransitie

Naast het beheer van het energiesysteem, wil en moet Isala aan de slag met de energietransitie. Zij hebben de zogeheten Green Deal 2.0 ondertekend en dat betekent onder andere zich inzetten voor CO₂-reductie. "Daar gebruiken we **Makeonline** voor," zegt Jochem, "deze tool gaan we begin 2020 inrichten. Met de ondersteuning van KWA natuurlijk. Met **Makeonline** kunnen we de compliance waarborgen, CO₂ reduceren en daarmee voldoen aan maatschappelijk ondernemen."

Uitbreiding bij Evos Rotterdam ondanks afschaffing PAS

Projectmanager Ruud Stam werkt bij chemieconcern Evos Rotterdam (voorheen Caldic). “Het meest actuele probleem vorig jaar was toch wel dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werd afgeschaft”, zegt hij. “Evos wil uitbreiden en dat wordt een langdurige kwestie omdat de stikstofuitstoot ernstig wordt beperkt door de uitspraak van de rechter.”

De ondersteuning van KWA wordt ingeroepen: “We vragen KWA om samen met ons te onderzoeken wat nog wél mogelijk is. Samen hebben we gebrainstormd. Momenteel zijn we in overleg met verschillende overheidsinstanties om te zien hoe we toch die uitbreiding kunnen realiseren. KWA is daar onmisbaar bij.”

Door en door kennen

De keuze voor KWA als partner is logisch: “Vertrouwde adviseurs die Evos door en door kennen. We merken dat er een netwerk achter de adviseur staat. Zo werd er in het verleden iemand ziek en zijn werk werd direct naadloos overgenomen. Je merkt het ook aan de adviezen, een adviseur schakelt een collega in bij vragen en problemen. Er komt altijd een oplossing, rechtsom of linksom.”

Duurzaamheid in processen

Evos wil duurzaamheid in de processen integreren. “We nemen onze verantwoordelijkheid als het om het milieu gaat”, aldus Stam, “en daar is zeker ook KWA bij betrokken. We werken nu aan een uitbreiding wat betreft de biomethanol-opslag. Een stof, gemaakt van biomassa, die gebruikt wordt als brandstof en die duurzamer is dan andere brandstoffen. We overleggen met betrokken instanties, en daar is de kennis van KWA echt bij nodig.”

Richting het jaar 2050: CO₂-neutraal produceren

In 2019 was vooral het Klimaatakkoord een actueel item. Het kabinet schetste de plannen voor de toekomst, die dichterbij ligt dan veel mensen denken. Wat betekent het Klimaatakkoord specifiek voor de industrie? Senior adviseur Bas Oldenhof legt uit.

“Er zijn 3 zaken die spelen”, begint hij, “als eerste de financiële consequenties. De kosten voor bedrijven gaan substantieel stijgen. Hoeveel? Daar heeft KWA onder andere de ODE-tool voor ontwikkeld, aan te vragen via onze [website](#). Daarmee rekenen klanten snel uit hoeveel opslag op hun energie zij moeten betalen.” Verder is de CO₂-heffing, die specifiek geldt voor de ETS-bedrijven, een belangrijke financiële consequentie. Voor deze bedrijven heeft KWA op maat gemaakte rekenmodellen beschikbaar.

Die financiële prikkel zorgt voor aandacht vanuit het hogere management, ervaart Bas. “Daarnaast is het belangrijk naar de lange termijn te kijken. Welke investeringen ga je doen en hoe betrek je daar je energiestrategie bij? Voor die vragen zet KWA samen met de klant een lange-termijn-energiestrategie op, samen met een meerjareninvesteringsplan. Dat maakt inzichtelijk waar op gekoerst moet worden. SDE++ is een subsidiekans als

een bedrijf een grote investering doet in de CO₂-reductie.”

Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI)

De FNLI is ook een belangenbehartiger bij het uitwerken van het klimaatakkoord voor het 6e industriële cluster. “Wij ondersteunen de FNLI bij inhoudelijke vragen over de energietransitie”, besluit Bas.

Bedrijvennetwerk Energietransitie

In 2019 werd het Bedrijvennetwerk Energietransitie gestart. Nu zijn zo’n 40 bedrijven lid, variërend van waterschappen, chemie, NS of een veevoederproducent. De 2 bijeenkomsten gáven ook energie, zeiden deelnemers. Er was ruimte om technische zaken uit te wisselen, om te netwerken en om te leren van elkaar. De meerwaarde van het netwerk zit in de cross-sectorale uitwisseling. KWA geeft ook voorlichting over wet- en regelgeving. Iedere bijeenkomst wordt gehost door een lid, in 2019 was dat bij KWA en FujiFilm Manufacturing in Tilburg.

Afvalstof of toch grondstof?

Ieder bedrijf produceert uiteindelijk afval. Is dat eigenlijk wel afval of zijn die stoffen weer te gebruiken als grondstof? Monique Oostvogels ziet een trend. Zij is adviseur Milieu en Vergunningen en werkt veel voor afvalverwerkers.

“Waar veel bedrijven tegenaan lopen, is de wetgeving wat betreft afvalstoffen”, zegt Monique, “ze willen bepaalde afvalstoffen hergebruiken als grondstof, maar dat mag niet zomaar juridisch gezien. Als ze die stoffen innemen en gebruiken, worden ze gezien als afvalverwerker terwijl ze dat niet zijn. Toch zie je langzaam een beweging richting een meer circulair gebruik van afvalstoffen. Ook de overheid wil meer de kant op van hergebruik.”

Langzaam kantelt beeld

Medio 2018 verscheen de Leidraad Afvalstof of Product, eind 2019 is een update gepubliceerd. In de leidraad staat wanneer er sprake is van een bijproduct, (voortgezet) gebruik en einde-afvalfase. Stoffen zijn dan te (her)gebruiken zonder het ‘label afval’.

In de leidraad is een overzicht opgenomen van rechtsuitspraken waarin veelal is geconcludeerd dat geen sprake is van een afvalstof. Dankzij die uitspraken kunnen deze en soortelijke stoffen eenvoudiger als grondstof worden gebruikt. “Dus je ziet langzaam het beeld kantelen”, vervolgt ze. “Best moeizaam, maar het gaat de goede kant op. In LAP 3, Landelijk Afvalbeheerplan versie 3, kunnen geïnteresseerden meer vinden.”

Een mooi voorbeeld van afvalbesparing uit de KWA praktijk is een bedrijf waar vloeibaar labafval vrijkomt. Ze laten een tank installeren voor de opslag en afvoer waardoor plastic afval in de vorm van duizenden plastic ‘cans’ wordt voorkomen. Duurzamer, veiliger, makkelijker en goedkoper.

Zacht en hard plastic

Plastic afval is een lastig verhaal zegt Monique: “Het zogeheten harde plastic is goed te recycleren. Daar kun je weer hoogwaardig plastic korrels van maken. Maar dat zachte plastic, dat is een ander verhaal. Er zijn zoveel verschillende soorten plastics en dat maakt het lastig te verwerken. Om nog maar te zwijgen over kunststofverpakkingen met een aluminiumlaagje zoals verpakkingen van vruchtensappen en chipszakken. Daar zijn nog geen goede scheiding- en recycle-technieken voor dus worden ze verbrand. Bij de bron beginnen dus, daar ligt een groot deel van de oplossing. Hier ligt nog een mooie taak voor de industrie.”

Hoe gaat industrie om met beperking stikstofdepositie

Ook de industrie worstelt met de beperking van de stikstofuitstoot. Sinds deze zomer is de PAS afgeschaft en is de uitstoot van stikstof flink aan banden gelegd. Boeren en bouwers zijn daarmee vaak en veel in het nieuws, maar hoe zit het bij de industrie?

Adviseur Rob Trenning krijgt dagelijks vragen van bedrijven over wat er nog wél mogelijk is bij vooral het uitbreiden van de bedrijfsactiviteiten. De vraag is: hoe kan de industrie toch groeien en uitbreiden en óók nog voldoen aan alle uitstootnormen?

De industrie stoot vooral stikstofoxiden uit. Een te hoge concentratie daarvan kan schadelijk zijn voor de natuur en voor mensen. De neerslag van stikstofoxiden (depositie) in Natura 2000-gebieden zorgt uiteindelijk voor minder biodiversiteit, de natuur wordt aangetast. De rechter bepaalde enige tijd geleden dat die uitstoot flink beperkt moest worden en zeker niet mag toenemen.

Antwoord van KWA

“Er zijn in principe 2 mogelijkheden”, zegt Rob, “extern salderen, dat betekent een bedrijf opkopen en dus ook de rechten op stikstofuitstoot van dat bedrijf. Deze oplossing is een mogelijkheid voor boerenbedrijven, maar niet zozeer voor onze industriële klanten. Of intern salderen. Dat betekent hier minder uitstoot waardoor je daar meer kunt doen. Concreet voorbeeld is je voertuigenpark minder te laten uitstoten, waardoor je die uitbreiding van die hal dus wel kunt doen.”

Al met al vereist dit salderen veel rekenwerk, iets waar Rob en zijn collega's zeer ervaren in zijn. “Daarbij ligt onze focus altijd op wat nog wel kan, en is ons advies zo concreet mogelijk”, aldus Rob.

Onze toekomstvisie

Rob ziet niet zo snel normen versoepelen. “Doordat de afstanden tussen wegen, industrie en natuur in ons land klein zijn, treedt er al gauw een knelpunt op. We moeten in Nederland de balans tussen stikstofuitstoot en natuur nog zien te vinden. Ik hoop dat er snel duidelijkheid komt voor ondernemers. De toekomst zal het uitwijzen.”

Wij geloven dat met het delen van kennis iedereen sterker wordt, wij én onze klanten. Daarom organiseerde KWA ook in 2019 regelmatig externe en interne bijeenkomsten, trainingen en cursussen. In 2019 heeft KWA meer dan 50 bijeenkomsten georganiseerd.

Daarnaast zijn 5 informatienetwerken voor bepaalde doelgroepen. Deze informatienetwerkgroepen zijn de KAM contactgroep, Brzo werkgroep, Productiewerkgroep voor procesindustrie en de Productiewerkgroep.

In 2019 is het Bedrijvennetwerk Energietransitie opgericht. Deze informatienetwerken hebben hun eigen website en organiseren regelmatig bijeenkomsten voor leden.

In 2019 hebben onze medewerkers tientallen artikelen op de KWA-website gezet en artikelen gepubliceerd in verschillende bladen op websites. Ook wordt via whitepapers verdiepende kennis en handige tools gedeeld. Een voorbeeld is de ODE-tool, waarmee bedrijven inzichtelijk krijgen wat de stijging van hun energiekosten gaat worden. Deze tool wordt heel vaak gedownload.

Bedrijvennetwerk

Energietransitie (BNET)

In 2019 is het Bedrijvennetwerk Energietransitie (BNET) opgericht. Wat was de aanleiding om dit netwerk te starten? Vanuit het Klimaatakkoord ligt er een pittige opgave voor de industrie om de CO₂-emissie te reduceren. In de fabriek moet het gebeuren, die moet zelf invulling geven aan die energietransitie.

Hoe? De silver bullet bestaat niet...

Er is niet één oplossing, er zijn er meerdere. Door deel te nemen aan het Bedrijvennetwerk Energietransitie blijven leden op de hoogte van de razendsnelle (technologische en wetgevende) ontwikkelingen, leren en sparren ze met collega's uit verschillende branches/bedrijven. Kennisdelen, samen nieuwe initiatieven ontplooiën en elkaar helpen zijn de kernbegrippen waar het om draait. Leden zien elkaar tweemaal per jaar en regelmatig bij een lidbedrijf.

In 2019 heeft KWA twee bijeenkomsten voor BNET georganiseerd. Meer informatie over BNET op de website.

Brzo werkgroep

In 2019 heeft KWA 3 bijeenkomsten voor de Brzo werkgroep georganiseerd. Dit waren de 3 thema's:

- Hoe kom ik tot een LEAN Veiligheidsmanagementsysteem
- Bedrijfsnoodorganisatie en het bedrijfsnoodplan
- Ageing; best practicals en een doeltreffende aanpak

Tijdens deze bijeenkomsten wordt kennis gedeeld rondom een specifiek praktisch thema. De bijeenkomsten waren zo succesvol dat in 2020 weer een aantal bijeenkomsten georganiseerd worden.

KAM
contactgroep

secretariaat@kamcontact.nl
www.kamcontact.nl

Brzo
werkgroep

secretariaat@Brzowerkgroep.nl
www.Brzowerkgroep.nl

PWGP
productiewerkgroep
procesindustrie

secretariaat@pwgp.nl
www.pwgp.nl

PWG
productiewerkgroep

secretariaat@pwg.nl
www.productiewerkgroep.nl

BNET
bedrijvennetwerk
energietransitie

bnet@kwa.nl
www.bedrijvennetwerkenergietransitie.nl

Kennisdeling

Cursus nieuwe Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet gaat in op 1 januari 2021. Bestaande wetten op onder andere het gebied van bouwen, milieu en ruimtelijke ordening, worden gebundeld. De nieuwe Omgevingswet speelt nu al een belangrijke rol binnen het bedrijfsleven. Daarom heeft KWA in 2019 2 informatie-middagen over die nieuwe Omgevingswet georganiseerd en de cursus Omgevingswet aan 22 deelnemers gegeven. In 2020 blijft dit onderwerp een aandachtspunt binnen KWA. Daarom komt de cursus Omgevingswet in 2020 terug.

Ook de omgevingscheck kan een bedrijf helpen, samen met KWA wordt in kaart gebracht wat er speelt bij invoering van de nieuwe Omgevingswet.

E-learning over veiligheid en gedrag

Explosieveiligheid speelt een belangrijke rol bij veel verschillende bedrijven. Maar hoe vertalen de medewerkers binnen een bedrijf de regels vanuit het explosieveiligheids-document eigenlijk naar de praktijk? En hoe kunnen bedrijven zorgen dat de medewerkers voldoende kennis hebben om deze regels na te leven?

KWA biedt daarom de handige online e-learningen aan. Medewerkers die werkzaam zijn in ATEX-zones kunnen de training Awareness Explosieveiligheid volgen.

Zo wordt ervoor gezorgd dat de personeel de basiskennis bezit. In 2019 hebben circa 250 mensen de ATEX e-learning gevolgd. Ook zijn er in 2019 andere e-learningen ontwikkeld, samen met Précon: Veilig aan de slag, Veilig werken met gevaarlijke stoffen, Vertil je niet en Interne auditvaardigheden.

Corrosie in

ISSO 13-publicatie

KWA heeft meegewerkt aan het ontwikkelen van kennis om storingen, vervuiling en schade in gesloten warme en gekoelde watersystemen te voorkomen. Deze kennis is ondergebracht in ISSO 13-publicatie 'Voorkomen van corrosie en vervuiling'. De vorige versie van de publicatie bestaat al sinds 1983. Echter, 40 jaar geleden werden cv-installaties aangelegd in staal en werd er op hoge temperaturen gestookt. Tegenwoordig bestaan installaties uit veel meer materialen, kleinere diameters en worden ze bedreven op lagere temperaturen. In combinatie met zuurstoftoetreding, door bijvoorbeeld onvoldoende drukbehoud, leidt dit vaak tot corrosie- en vervuilingproblemen. Daardoor was het nodig ISSO 13-publicatie te actualiseren. Adviseur Mascha van Hofweegen werkte mee aan de publicatie. U kunt via onze website de publicatie bestellen.

Nieuwe kansen benutten dankzij Makeonline

Energietransitie, de nieuwe Omgevingswet, er staat veel te gebeuren. Juist daardoor is het aantoonbaar voldoen aan verplichtingen een noodzaak geworden. Niet alleen om potentiële juridische risico's te voorkomen, maar ook om nieuwe kansen te benutten door het beter kennen van de wetgevende spelregels. Wat mag wel, waar liggen de kansen, dát wordt inzichtelijk dankzij **Makeonline**.

In 2019 hebben wij met **Makeonline** een groeiende groep bedrijven geholpen te begrijpen wat de inhoudelijke consequenties zijn van wet- en regelgeving. We zagen een groei van 20% van het aantal gebruikers. Door de verschillende softwaremodules

en de persoonlijke begeleiding van KWA-adviseurs hebben deze bedrijven meer grip gekregen op de daadwerkelijke uitvoering van (verplichte) acties, het draagvlak, de aansturing in hun organisatie en de monitoring van de voortgang.

Daarnaast maakt deze groep bedrijven ook in toenemende mate gebruik van de mogelijkheden in **Makeonline** om operationele risicoanalyses zoals risicoinventarisatie's en -evaluaties en milieuaspecten-registers actief te gebruiken. Met **Makeonline** maakt KWA bedrijven in Nederland iedere dag weer transparanter en veiliger.

Doelstelling en CO₂-footprint

KWA heeft zichzelf verplicht om op 4 hoofdlijnen actief duurzaamheidsacties te ondernemen. Dat betekent dat voor elke hoofdlijn jaarlijks één of meerdere acties worden uitgevoerd. Deze hoofdlijnen zijn: klant, vervoer, kantoor en medewerker.

Doelstellingen

Eind 2019 is er een jaarplan opgesteld om duurzaamheidsacties concreet en actief in de organisatie te beleggen. Verder wordt begin 2020 een strategische koersbepaling ingevuld, daarover meer in de Terugblik van 2020.

CO₂-footprint

De totale CO₂-footprint van KWA is weer iets toegenomen. Dit valt te verklaren door een financieel goed jaar en daardoor meer gereden kilometers. Met de ontwikkeling

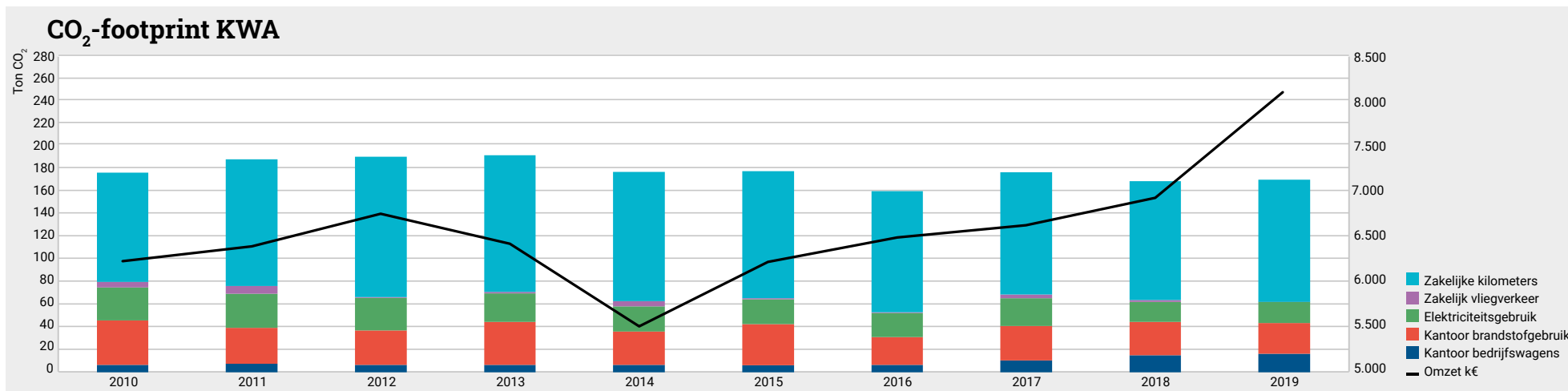
van het nieuwe mobiliteitsbeleid wordt hier rekening mee gehouden. Doel is te komen tot een enthousiast gedragen nieuw mobiliteitsbeleid voor alle medewerkers, strevend naar een aantoonbare CO₂-reductie vanaf 2021.

Wist u dat vanaf 2010:

- Het brandstofverbruik kantoor met 31% is afgenomen en het elektriciteitsverbruik kantoor met 36% is afgenomen
- Onze CO₂-uitstoot van zakelijke kilometers is toegenomen met 12%

- Onze scope 1 CO₂-uitstoot (bedrijfs-wagens en brandstofgebruik kantoor) is afgenomen met 5%
- Onze scope 2 CO₂-uitstoot (zakelijke kilometers, vliegverkeer, en elektriciteitsverbruik kantoor) is afgenomen met 3%
- De totale scope 1 en 2 CO₂-uitstoot van KWA is afgenomen met 3%

En dat in 2019 onze zakelijke kilometer 63% uitmaken van onze totale CO₂-uitstoot.

Duurzaamheid bij KWA

Welke acties nemen we?

Sinds 2010 monitort KWA het energieverbruik op het KWA kantoor nauwkeurig. In de jaarlijkse rapportage is te zien dat de totale energiebehoefte is gedaald. Dit is mede te danken aan een aantal genomen energiebesparende maatregelen zoals in- en uitschakeltijden van de verwarming optimaliseren en op feestdagen de verwarming op nachtstand zetten. KWA is geen eigenaar van het kantoorgebouw, wat

een monumentenstatus bezit. Daarom wordt in overleg met de met de eigenaar van het pand besloten hoe KWA tot een hoger energielabel kan komen. Op dit moment is het label van het kantoorgebouw G.

Doelen duurzaamheid 2020

In 2019 zijn interne afspraken gemaakt over het speerpunt duurzaamheid. Eind 2019 ontwikkelden we een

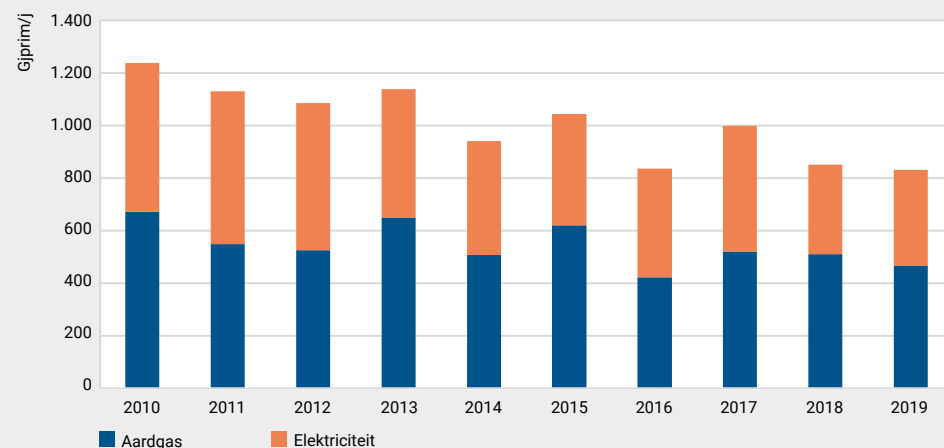
duurzaamheidsjaarplan voor 2020 met concrete doelen en acties. De focus van dit jaarplan ligt op interne en externe duurzaamheidsacties. De minimum doelen die wij in 2020 willen bereiken zijn:

1. Duurzaamheidsbeleid concreet maken voor de koers 2020-2023.
2. Komen tot een nieuw mobiliteitsbeleid.
3. Interne en externe bewustwording verhogen.
4. Kennis en ervaringen delen.

Mobiliteitsbeleid

KWA is bezig met het verbeteren en verduurzamen van haar mobiliteitsbeleid. Dit is een belangrijk onderwerp dat impact op de medewerkers en de omgeving heeft. In 2019 nam KWA de eerste stap tot een nieuw mobiliteitsbeleid door een enquête onder de medewerkers te houden. De uitkomsten vormen de basis voor een nieuw en duurzamer mobiliteitsbeleid in 2020.

Primair energieverbruik kantoor

Vrijwilligerswerk

Naast werken bij KWA is er af en toe ook tijd voor ontspanning om samen wat te ondernemen met je collega's. In mei 2019 vatte een aantal KWA-collega's het plan op, om naast het sámenwerken, met elkaar eens samen te wérken. Een groep collega's wilde graag de handen uit de mouwen steken om op het gebied van vrijwilligerswerk het verschil te maken.

Op een zonnige zaterdag in mei werd een verzorgingshuis aangedaan om naast de één op één activiteiten met bewoners te werken in de tuin, de lunch te verzorgen, de tuin een opknapbeurt te geven en diverse klussen uit te voeren. Na afloop werd ook ontspannen samen met de bewoners. Bewoners spreken er nog over en de KWA-collega's hebben een leuke en dankbare middag gehad, waar ze met een goed gevoel aan terugdenken.

De rest van KWA heeft ook niet stil gezeten. 2 teamuitjes hebben plaatsgevonden bij een zorgboerderij in Amersfoort. Team KAM heeft een middagje bomen geplant en Team Energie gezaagd en getimmerd!

Met een clubje collega's
en een lief jochie op pad

Eén op één activiteiten gedaan

De lunch verzorgd

Getuinierd

Getuinierd 2

Team KAM

Samen piano spelen

Medewerker aan het woord

Interview in tijdschrift Milieu
november 2019

Marlene Huijer werd vorig jaar door het tijdschrift Milieu geïnterviewd over haar duurzaamheidsambities en -plannen. In de rubriek 'Jong Talent' kwam zij aan het woord.

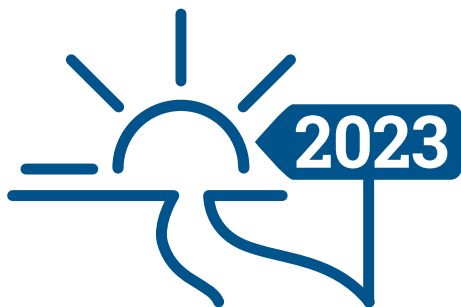

Waar staat KWA in 2023?

Eind 2019 is door KWA 'Koers 2023' bepaald. We zijn per slot van rekening zelf eigenaar van het bedrijf. Deze Koers schetst waar we als bedrijf in 2023 willen staan. Hiervoor hebben we gezamenlijk onze kernwaarden en specialismen doorgenomen.

Wat voorop staat: KWA heeft langdurige relaties met haar klanten in het Nederlandse bedrijfsleven en levert hoogwaardig specialistisch advies op de verschillende thema's rondom milieu en omgeving, arbo en veiligheid, KAM-management, en energie en procestechniek.

Om dit zo te houden én de doelen in 2023 te halen zijn een aantal strategische keuzes gemaakt:

- Duidelijke keuzes voor wat we zelf doen en in huis willen houden.
- Bij specifieke onderwerpen gericht de samenwerking met partners zoeken of uitbreiden.
- De rechtstreekse lijnen tussen onze klanten en de specialisten blijven benadrukken.
- Onze verschillende bedrijfsnetwerken verder uitbouwen en blijven inzetten op kennisdeling met onze klanten.

Verantwoording

Verslaggevingprincipes

De informatie in dit verslag heeft betrekking op de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019. Deze Terugblik wordt jaarlijks uitgebracht.

Reikwijdte

Deze Terugblik beschrijft de activiteiten van KWA Bedrijfsadviseurs B.V, gevestigd in Amersfoort.

Materialiteit

Deze uitgave bevat informatie over de economische, sociale en milieuprestaties van KWA. Met behulp van een materialiteitsmatrix zijn de meeste materiële kwesties van de organisatie geïdentificeerd en geselecteerd. Ook de informatiebehoefte van stakeholders is hierin meegewogen.

Nauwkeurigheid en betrouwbaarheid

De data voor de gerapporteerde milieu- en sociale prestatie-indicatoren zijn verzameld en verwerkt. De weergegeven cijfers zijn gebaseerd op gemeten waarden.

Colofon

Samenstelling Terugblik:

Daniela ter Borg

Marlene Huijter

Ellen Blok

Robin Sinke

Vormgeving en illustraties:

CXN © 2020